

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/2007 vp

Hallituksen esitys Valko-Venäjän tasavallan kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä kesäkuuta 2007 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Valko-Venäjän tasavallan kanssa sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 24/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- osastopäällikkö Kirsti Eskelinen, yksikön päällikkö Jukka Nystén ja kaupallinen neuvos Kimmo Sinivuori, ulkoasiainministeriö
- tutkimusohjaaja Iikka Korhonen, Suomen Pankki
- ohjelmajohtaja Arkady Moshes, Ulkopoliittinen instituutti
- tutkija Hanna Smith, Aleksanteri-instituutti
- professori Kari Liuhto, Pan-Eurooppa Instituutti.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Valko-Venäjän tasavallan kanssa 8 päivänä kesäkuuta 2006 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisil-

leen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valko-Venäjä on poliittisesti hyvin ongelmallinen maa. Sen hallinto on räikeässä ristiriidassa eurooppalaisten normien kanssa, ja sen takia Euroopan unioni noudattaa politiikkaa, joka rajoittaa kanssakäymistä Valko-Venäjän johdon kanssa (viisumi- ja finanssipakotteet). Samalla EU haluaa kehittää kanssakäymistä kansalaisyhteiskunnan kanssa maan demokratisoimisen ja ihmisoikeuskehityksen tukemiseksi ja heikentääkseen Valko-Venäjän johdon mahdollisuuksia eristää kansalaisiaan muusta Euroopasta. EU:n politiikan tavoitteena ei ole Valko-Venäjän eristäminen vaan sen johdon painostaminen demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta tukeviin uudistuksiin. Valiokunta toteaa, että Valko-Venäjä on ainoana Euroopan maana Euroopan neuvoston ulkopuolella, ja myös Euroopan neuvosto pitää tärkeänä kanssakäymisen lisäämistä Valko-Venäjän kansalaisyhteiskunnan kanssa ja maan normipohjan merkittävää kohentamista.

Valko-Venäjän talous on valtiojohtoinen, eikä sitä voida pitää markkinataloutena. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) arvion mukaan yksityinen sektori edustaa vain 25 prosenttia taloudesta, mikä on lukuna Euroopan alhaisin. Pieni yksityinen sektori keskittyy pääasiassa kauppaan ja palveluihin, kun taas teollisuus on valtion omistuksessa. Yksityistämässä ei ole juuri edetty. Valko-Venäjän talous on kasvanut vahvasti (viime vuosina noin 9 prosentin tasolla), mutta Venäjä on lopettamassa halvan energian myynnin Valko-Venäjälle (hinnankorotukset alkoivat 2007, ja maailmanmarkkinahinta on tarkoitus saavuttaa vuonna 2011). Tämä aiheuttaa Valko-Venäjän taloudelle merkittävän haasteen, koska sen maksut Venäjälle kasvavat ja se ei enää voi hyötyä halvan energian jälleenmyynnistä. Valiokunnan saamien selvitysten mukaan energian hinnan nousu johtaa siihen, että Valko-Venäjällä on aiempaa suurempia paineita avata talouttaan ulkomaisille investoinneille ja yrityksille.

Suomella on voimassa oleva investointisuoja-sopimus Valko-Venäjän kanssa vuodelta 1992. Saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta toteaa, että Valko-Venäjän kanssa allekirjoitettu uusi investointisuoja-sopimus vastaa täysin Suomen mallisopimusta ja se tarjoaa investoinneille hyvän suojan. Uusi sopimus on neuvoteltu Suomen aloitteesta, ja aiemman sopimuksen ajanmukaistamisen lisäksi pontimena sopimuksen solmimiselle on Euroopan komission näkemys, että vanhanmalliset, ennen EU-jäsenyyttä solmitut investointisuoja-sopimukset ovat yhteensopimattomia EU-lainsäädännön kanssa (pääomien vapaan liikkuvuuden näkökulmasta).

Suomen kauppa Valko-Venäjän kanssa on vähäistä (vientinä vuonna 2006 oli 57 milj. euroa) ja investoinnit Valko-Venäjälle ovat käytännössä olemattomat (suomalaisinvestointien kokonaismäärä Valko-Venäjällä on 400 000 euroa). Valko-Venäjä on maantieteellisesti Suomen lähi-aluetta, mutta taloudellisen kanssakäymisen vähäisyys johtuu Valko-Venäjän hankalasta liiketoimintaympäristöstä. Ajanmukainen investointisuoja-sopimus vähentää investointeihin liittyvää poliittista maariskiä ja näin ollen kannustaa investointeihin. Mikäli Valko-Venäjä avautuu ulkomaisille yrityksille, on sopimuksella käytännön merkitystä suomalaisille yrityksille. Tanska on solminut investointisuoja-sopimuksen Valko-Venäjän kanssa vuonna 2005. Ruotsin sopimus on vuodelta 1995.

Valiokunta toteaa, että uuden investointisuoja-sopimuksen solmimista Valko-Venäjän kanssa ei pidä nähdä tuen osoituksena Valko-Venäjän hallinnolle. Investointisuoja-sopimuksia on solmittu myös sellaisten valtioiden kanssa, joiden poliittiset ja ihmisoikeusolosuhteet ovat puutteellisia, koska ulkomaisilla investoinneilla on nähty olevan myönteinen vaikutus maiden yhteiskunnallisille oloille. Lisääntyvät investoinnit Valko-Venäjälle lisäisivät kanssakäymistä Valko-Venäjän kansalaisyhteiskunnan ja yrityselämän kanssa ja samalla toisivat valtiosta

riippumattomia elinkeinomahdollisuuksia Valko-Venäjän kansalaisille.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Minskissä 8 päivänä kesäkuuta 2006 tehdyn Suomen tasavallan ja Valko-Venäjän tasavallan välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pertti Salolainen /kok
vpj. Markku Laukkanen /kesk
jäs. Eero Akaan-Penttilä /kok
Pekka Haavisto /vihr
Antti Kaikkonen /kesk
Katri Komi /kesk

Annika Lapintie /vas
Elisabeth Naucmér /r
Heikki A. Ollila /kok
Aila Paloniemi /kesk
vjäs. Tarja Filatov /sd
Juha Korkeaoja /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jukka Salovaara.